

Sotsiaalministeerium

info@sm.ee

Meie: 03.07.2025 nr 40

Eesti Puuetega Inimeste Koja arvamus määrusele „Nõuded toitlustamisele tervishoiuasutuses ja täiskasvanutele sotsiaalteenuse osutamisel“

Eesti Puuetega Inimeste Koda tänab kaasamise eest. **Toetame muudatust, mis muudab erimenüüde pakkumine ja terviseseisundist tulenevat toitumispääsude või -vajaduste rakendamise paindlikumaks. Kindlasti tuleb muudatuste tegemisel jälgida, et hooldekodukoha hind ei muutuks inimesele kallimaks.**

EPIKoja tähelepanekud, küsimused ja ettepanekud määruse eelnõule:

§ 1. Määruse reguleerimis- ja kohaldamisala

(2) Määruse nõuded ei kehti haigla ja hooldekodu personali toitlustamisele, seal viibivate isikute eraviisilise söömisele ega sonditoitmisele enteraalse toitumise korral.

Kuidas reguleeritakse sonditoitmist? Peame oluliseks, et see on süsteemselt lahendatud nii tervishoiu- kui ka hoolekandetasutustes. **Seega juhul kui puuduvad süsteemsed lahendused, palume selle määrusesse lisada.**

Eelnõu §-s 2 sätestatakse toitlustamise ja menüüde koostamise üldnõuded.

Lõige 3: Võrreldes kehtiva määrusega ei ole enam sätestatud, kas toidud peavad olema tingimata soojad.

Tuleb tagada, et pakutaks **vähemalt 1 soe toidukord päevas**. Keelata tavapäraselt soojade toitade (supp, praad) serveerimine jahtununa, v.a. kui isik ise seda soovib.

Lõige 4: Oluline on, et joogivesi oleks ligipääsetav ja piisavas koguses kättesaadav kogu aeg. Lisada määrusesse selge nõue, et personali kohustus on tagada vee kättesaadavus viisil, mis arvestab isiku individuaalseid piiranguid.

Lõige 5: sätestatakse, et võimaluse korral pakutakse ka taimetoidumenüüid ning arvestatakse isiku religioonist või muudest veendumustest tulenevate toitumistavade.Alternatiivseid menüüsid võivad pakkuda nii haiglad kui ka hooldekodud.

Kindlaksmääratud vajaduse korral peaks see olema kohustus. Vajaduse saab määratleda koos erimenüü, allergeenide jms määramisega.

Eelnõu §-s 4

Erimenüü tagatakse haiglas või hooldekodus viibivale isikule tervishoiuteenust pakkuva tervishoiutöötaja soovitustest tulenevalt. Sellised tervishoiutöötajad võivad olla näiteks arst, toitumisravi spetsialist, kliiniline toitumisterapeut, toitumisravi õde jne. Inimese haigusloos ja epikriisis peaks erimenüü vajadus samuti kajastuma. Kui isikule on koostatud erimenüü, teavitatakse sellest tavaliselt isikut ennast või tema seaduslikku esindajat. Teavitamine aitab vältida olukordi, kus isik või tema esindaja ei ole erimenüü alusel toidu pakkumisest teadlik.

Erimenüü koostamisel tuleb lähtuda parimatest tõendatud teadmistest ja kogemustest ning see peab olema kooskõlas tervishoiutöötaja soovituste ja isikule määratud diagnoosiga. Erimenüüde puhul lähtutakse alati inimese vajadusest, tervishoiutöötaja soovitustest ja diagnoosist. Erimenüü puhul on oluline, et sõltuvalt diagnoosist ja põhjustest lähtutaks kõige uuematest tõendus põhjustest teadmistest, mis toetaksid inimese paranemisprotsessi.

EPIKoda lisab, et lisada eelnõusse: erimenüü koostamisel ja muutmisel **kaasatakse** isik või tema seaduslik esindaja ning dokumenteeritakse kokkulepe.

Positiivne on, et erimenüü peab olema koostatud parimatest tõendatud teadmistest ja kogemustest ning see peab olema kooskõlas tervishoiutöötaja soovituste ja isikule määratud diagnoosiga, aga kuidas praktikas tagatakse, et asutused suudaksid neid ka tagada, näiteks kas gluteenivaba menüü on tsöliaakia diagnoosiga isikule alati kättesaadav?

Eelnõu §-s 5

Lõikes 3 sätestatakse, et laste toitlustamisel lähtutakse võimaluse korral riiklikest toidu- ja toitumissoovitustest¹⁴. Riiklikes toidu- ja toitumissoovitustes on välja toodud laste (lapsed vanuses 0–17) sihtrühma jaoks sobivad soovitused, mida haiglad saavad aluseks võtta. Oluline on tagada piisav energia ja toitainete saamine.

Muuta sõnastus kindlas kõneviisis: „**Laste toitlustamisel lähtutakse riiklikest toidu- ja toitumissoovitustest.**“

§ 6. Menüüde koostamine hooldekodus

Lõige 1 Menüü peab vastama lisa 1 sätestatud nõuetele.

Lisa 2 vitamiinide- ja mineraalivajaduse miinimumnõuded ei laiene hooldekodudele.

Täpsustada, miks hooldekodudes neid näitajaid ei arvestata. Soovitame laiendada lisa 2 nõudeid hooldekodudele või tuua seletuskirjas selge põhjendus, miks neid näitajaid hooldekodudes ei arvestata.

§ 7. Nõuded tehnoloogilisele kaardile

Lisada kohustus, et **allergeene käsitlev info on teenusesaajale kättesaadav sobivas formaadis lähtuvalt tema erivajadusest.**

Eelnõu §-s 8

Lõikes 1 sätestatakse, et menüü peab haiglas või hooldekodus viibivale isikule olema ligipääsetavas, nähtavas ja teadaolevas kohas, et teenusesaaja teaks, milliseid toite pakutakse. Vajaduse korral tuleb isikule konkreetse söögikorra menüüd talle arusaadaval viisil tutvustada. Kui inimesel on tervises seisund, mis ei võimalda menüüd näha, tagatakse talle ligipääs menüüle vastavalt tema vajadusele ja seisundile, näiteks menüü ette lugemise teel. See, millisel moel menüüle ligipääs tagatakse, jääb iga asutuse enda otsustada.

Tagada ühtlaselt ja standardi järgi kõigis asutustes ja haiglates. **Anda asutustele selged tegutsemisjuhised, kuidas tutvustada menüüd erinevatele inimestele, nt nägemis- või intellektipuudega inimestele.** Ligipääsetavuse alaseks nõustamiseks on võimalik pöörduda Eesti Puuetega Inimeste Koja poole.

Kuidas tagatakse järelevalve toitlustuse kvaliteedi osas? Dokumentatsioon (nt tehnoloogiline kaart) ei pruugi anda ülevaadet reaalsest olukorrast. Kui järelevalve vajadus pole sätestatud muudes õigusaktides, palume eelnõu täiendada, sh ka teenusekasutajate ja nende lähedastelt tagasiside kogumist.

Määruses pole käsitletud toidu serveerimise ja söömisel abistamist, st. ei mainita, kuidas tagatakse abi neile, kes ei saa iseseisvalt süüa. Samuti puudub nõue kasutada sobivaid söömis- ja

joomisabivahendeid (nt mittelibisevad taldrikud, ergonoomilised lusikad või tassid). Teeme ettepaneku lisada eelnõusse vajadusel abivahendite või söömisel abi tagamise, juhul kui see pole sätestatud muudes õigusaktides, mis toitlustamist reguleerivad.

EPIKoda peab oluliseks, et määrus tagaks võrdse ja väärika toitlustuse kõigile, sõltumata tervises seisundist või puudest, ning looks eeldused tervist edendavaks ja ligipääsetavaks toitumiskeskkonnaks haiglates ja hooldekodudes. Loodame, et meie ettepanekud aitavad eelnõu täpsustada ning praktikas paremini rakendada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristi Kähär

Toetuste ja teenuste nõunik

+372 5401 0462

kristi.kahar@epikoda.ee

Toompuiestee 10 / 10137 Tallinn / 6616629

epikoda@epikoda.ee / www.epikoda.ee